

Popis předmětu

Zkratka předmětu:	KFI/FHF	Strana:	1 / 4
Název předmětu:	Fenomenologie a hermeneutika		
Akademický rok:	2023/2024	Tisknuto:	27.05.2024 14:27

Pracoviště / Zkratka	KFI / FHF			Akademický rok	2023/2024
Název	Fenomenologie a hermeneutika			Způsob zakončení	Zkouška
Akreditováno/Kredity	Ano, 5 Kred.			Forma zakončení	Kombinovaná
Rozsah hodin	Přednáška 2 [HOD/TYD] Seminář 2 [HOD/TYD]			Zápočet před zkouškou	ANO
Obs/max	Statut A	Statut B	Statut C	Počítán do průměru	ANO
Letní semestr	0 / -	0 / -	0 / -	Min. (B+C) studentů	5
Zimní semestr	0 / -	0 / -	0 / -	Opakovaný zápis	NE
Rozvrh	Ano			Vyučovaný semestr	Zimní semestr
Vyučovací jazyk	Čeština			Počet dnů praxe	0
Volně zapisovatelný předmět	Ano			Hodn. stup. zp. před zk.	S/N
Hodnotící stupnice	1 2 3 4				
Počet hodin kontaktní	Ano v případě předchozího hodnocení 4 nebo nic.				
Automat. uzn. záp. před zk.					
Periodicita	K				
Nahrazovaný předmět	Žádný				
Vyloučené předměty	Nejsou definovány				
Podmiňující předměty	Nejsou definovány				
Předměty informativně doporučené	Nejsou definovány				
Předměty, které předmět podmiňuje	Nejsou definovány				

Cíle předmětu (anotace):

Cílem předmětu je představit studentům základní filosofické koncepce fenomenologie a hermeneutiky. Studenti budou uvedeni do ontologické, epistemologické či etické problematiky daných směrů. Na základě seminární práce se seznámí s vybranými klíčovými texty, pomocí nichž budou zkoumat konkrétní rysy fenomenologie a hermeneutiky.

Požadavky na studenta

Zápočet: Aktivní účast na semináři (domácí příprava na četbu seminárních textů, schopnost na semináři rozebrat/vyložit/interpretovat vybranou pasáž). Seminární práce analyzující vybraný text fenomenologické filosofie v rozsahu 5-8 (1.roč), resp. 8-10 (2.roč) normostran a splňující formální náležitosti odborného textu. Práce vychází z vlastní četby primárního textu (1.roč), resp. z vlastní četby konfrontované s relevantní sekundární literaturou (2.roč). Vypracování práce předchází odevzdání anotace nejpozději v polovině semestru v rozsahu půl normostrany obsahující osnovu práce, hlavní otázky či problémy a seznam použité literatury.

Zkouška: Zkouška je kombinovaná a ověřuje znalosti základních filosofických koncepcí období a schopnost charakterizovat její základní představitele. Zkouška předpokládá domácí četbu 2 vybraných klíčových filosofických textů daného období.

Obsah

- Úvod: filosofie 19. století, analytická filosofie a fenomenologie jako nejúspěšnější z revolt proti pokleslé, upovídané a mna dějiny zaměřené filosofii 19. století. Hlavní postavy, chronologie. Fenomenologie a hermeneutika.
- Husserl I: fenomenologický projekt, evidence, redukce. (Husserlova kritická adaptace Descartovy teorie vědy; evidence jako samodanost, typy evidence; epoché a transcendentálně-fenomenologická redukce)
- Husserl II: základní struktury intencionality. (Noema a noesis, reflexe; syntéza identifikace a ostatní syntetické struktury; časovost; horizont jako soustava předznačených potencialit vědomí; intencionalní analýza jako hlavní úkol fenomenologie)
- Husserl III: další problematika: já, eidetika, bytí a transcendentální idealismus, intersubjektivita, metafilosofie. (Já jako pól intencionality a jako monáda, habitualita; jednotlivé a eidos, nejasnosti ohledně smyslu eidetiky; jsoucí jako vyplnění intence, transcendentální idealismus; vlastní a cizí, aprezentace, druhé já; filosofie jen popisuje, co a jak je dáno)
- Husserl IV: věda a přirozený svět. (krize věd, opuštěný úkol racionálního vedení života; Galilei a matematizace přírody,

vyprázdňení smyslu technizací; přirozený svět a jeho struktury: relativita, napětí domovcizota; vědecká objektivita a univerzalita fundována v intersubjektivitě, ta fundována v individuální subjektivitě; Derridův komentář)

6. Husserl V: autenticita, dějiny a sedimentace, teleologie. (Autenticita není dána samotným faktem života, lze ji dosáhnout jen v úsilí; úsilí o co? jakožto filosofové jsme dědici úkolu rozumět a řídit se rozuměním; původ předsudků v sedimentaci, potřeba kriticky přezkoumávat tradovaný smysl; teleologie evropského lidství a její vratká naděje)

6. Heidegger I: ontologické přepracování fenomenologického projektu (Otázka po bytí, struktura otázky vůbec a hermenutický kruh, pobyt a rozumění bytí, 'bytí-ve-světě'; každodennost a obstarávání, odmítnutí primátu teoretického postoje; rozvrh, vrženost, fakticita, starost)

7. Heidegger II: světskost a autenticita. (Svět a světskost, příruční a výskytové jsoucno, trajektorie obstarávání, prostor jednání chybějící instituce; autenticita a veřejný anonym)

8. Heidegger III: rozumění, pravda a skutečnost. (Naladění a vynacházení se; rozumění a výklad, řeč, hermeneutické 'jako'; pravda a neskrytost; problém dokazatelnosti 'vnějšího světa', realita a starost)

9. Merleau-Ponty a fenomenologie vnímání. (Použití dobové psychologie, kritika empirismu a intelektualismu; konstituce času, sebeprodukce, syntéza, diferenciacce, ek-stase, svět)

10. Jan Patočka a tři pohyby lidské existence. (Patočka o dějepisu a dějinnosti; předdějinný svět, počátek a původ dějin, problém archeismu; souvztah prvního a druhého pohybu, akceptace, prodlužování a obrana; pohyb pravdy a otevřenost novému; Rádl, Ebeling, Hejdánek a seminář v Jirchářích)

11. Hermeneutická verze fenomenologie: Hans-Georg Gadamer, Paul Ricoeur. (dějiny hermeneutiky, hermenutický kruh, filosofie a humanitní disciplíny)

12. Shrnutí výkladu: fenomenologie dnes a zítra. (Nenaplněné naděje fenomenologie, opuštěný program bádání; postmoderna a smrt subjektu; folk-psychology a eliminativní materialismus; lidský úděl absence vážných odpovědí a konjunktura šarlatánství; co dělat?)

Studijní opory

Studenti mají k dispozici oporu ve formě skupiny/týmu v rámci systému Microsoft Teams.

Garanti a vyučující

- **Garanti:** Doc. RNDr. Josef Mural, CSc. (100%)
- **Přednášející:** Doc. RNDr. Josef Mural, CSc. (100%)
- **Vede seminář:** Doc. RNDr. Josef Mural, CSc. (100%)

Literatura

- **Základní:** Heidegger, Martin. *Bytí a čas*. Praha : Oikoymenh, 2002. ISBN 80-7298-048-3.
- **Základní:** Patočka, Jan. *Kacířské eseje o filosofii dějin*. Vyd 1. Praha : Academia, 1990. ISBN 80-200-0263-4.
- **Základní:** Husserl, Edmund. *Karteziánské meditace*. 1. vyd. Praha : Svoboda, 1968.
- **Základní:** Husserl, Edmund. *Krise evropských věd a transcendentální fenomenologie : úvod do fenomenologické filozofie*. 2. vyd., reprint 1. vyd., Academia 1972. Praha : Academia, 1996. ISBN 80-200-0561-7.
- **Základní:** Patočka, Jan. *Úvod do fenomenologické filosofie*. 2. vyd. Praha : OIKOYMENH, 2003. ISBN 80-7298-064-5.
- **Základní:** Grondin, Jean. *Úvod do hermeneutiky*. 1. vyd. Praha : Oikoymenh, 1997. ISBN 80-86005-43-7.
- **Doporučená:** Lyotard, Jean Francois. *Fenomenologie*. 1. vyd. Praha : Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-7187-031-5.
- **Doporučená:** Holzhey, Helmut; Röd, Wolfgang. *Filosofie 19. a 20. století. II., Novokantovství, idealismus, realismus a fenomenologie*. Praha : Oikoymenh, 2006. ISBN 80-7298-178-1.
- **Doporučená:** Thurner, Rainer; Röd Wolfgang; Schmidinger, Heinrich. *Filosofie 19. a 20. století, sv. III: Filosofie života a filosofie existence*. Praha : Oikoymenh, 2009.
- **Doporučená:** Coreth, Emerich. *Filosofie 20. století*. 1. vyd. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2006. ISBN 80-7182-209-4.
- **Doporučená:** Husserl, Edmund. *Ideje k čisté fenomenologii a fenomenologické filosofii I*. Vyd. 1. Praha : Oikoymenh, 2004. ISBN 80-7298-085-8.
- **Doporučená:** Husserl, Edmund. *Ideje k čisté fenomenologii a fenomenologické filosofii II*. Vyd. 1. Praha : OIKOYMENH, 2006. ISBN 80-7298-129-3.
- **Doporučená:** Gadamer, Hans-Georg. *Pravda a metoda I : nárys filosofické hermeneutiky*. Vyd. 1. Praha : Triáda, 2010. ISBN 978-80-87256-04-6.
- **Doporučená:** Pechar, Jiří. *Problémy fenomenologie : od Husserla k Derridovi*. Vyd. 1. Praha : Filosofie, 2007. ISBN 978-80-7007-265-3.

- **Doporučená:** Blecha, Ivan. *Proměny fenomenologie : úvod do Husserlovy filosofie*. Vyd. 1. Praha : Triton, 2007. ISBN 978-80-7254-938-2.
- **Doporučená:** Bernet, R.; Kern, I.; Marbach, E. *Úvod do myšlení Edmunda Husserla*. 1. vyd. Praha : Oikoymenh, 2004. ISBN 80-7298-122-6.

Časová náročnost

Všechny formy studia

Aktivita	Časová náročnost aktivity [h]
Kontaktní výuka	52
Vypracování seminární práce v bakalářském studijním programu [5-40]	35
Příprava na zkoušku [10-60]	43
Celkem:	130

Hodnotící metody

Odborné znalosti - odborné znalosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnotícími metodami:

Kombinovaná zkouška,
Test,

Odborné dovednosti - odborné dovednosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnotícími metodami:

Demonstrace dovedností (praktická činnost),
Individuální prezentace,
Seminární práce,

Předpoklady

Odborné znalosti - pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že je student před zahájením výuky schopen:

kurz nevyžaduje žádné zvláštní předchozí znalosti ani dovednosti
představí základní postavy a témata filosofie období předcházejících

Odborné dovednosti - pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že student před zahájením výuky dokáže:

používat s porozuměním filosofickou terminologii období předcházejících
identifikovat problém (tezi) a reprodukovat argumentaci obsažené v zadaném textu
využívat moderní technologie, zejména informační databáze

Vyučovací metody

Odborné znalosti - pro dosažení odborných znalostí jsou užívány vyučovací metody:

Přednáška založená na výkladu,
Analyticko-kritická práce s textem,
Samostudium,
Seminární výuka (badatelské metody),

Odborné dovednosti - pro dosažení odborných dovedností jsou užívány vyučovací metody:

Seminární výuka (badatelské metody),
Demonstrace dovedností,
Samostatná práce studentů,
Prezentace práce studentů,

Výsledky učení

Odborné znalosti - po absolvování předmětu prokazuje student znalosti:

představit základní postavy a témata filosofie období

charakterizovat nejdůležitější filosofické koncepce období a vysvětlit jejich souvislosti

shrnout vybrané významné filosofické spisy období

Odborné dovednosti - po absolvování předmětu prokazuje student dovednosti:

analyzovat pramenné filosofické texty období

interpretovat vybrané pasáže filosofických textů

sledovat argumentační postupy konkrétních autorů nebo vybraných textů

argumentovat a diskutovat o konkrétním tématu fenomenologické filosofie

Předmět je zařazen do studijních programů: